

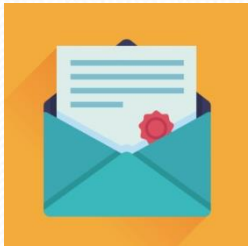
Części mowy

Czasownik

odmienna część mowy
(nazywa czynności i stany)

Odpowiada na pytania: co robi? co się z kimś (czymś) dzieje?

Przykłady: śmieje się, idzie, jest, ma, rozmawia

Odmiana: osoby, liczby, czasy, tryby, rodzaje, strony

Przykłady odmiany:

Kasia przejrzała zeszyt. – 3os. l. poj. cz. przeszły, tryb oznajmujący, r. ż, strona czynna

Zamówiłybyśmy tę książkę. – 1 os. l. mn. tr. przypuszczający, r. nm. – os., strona czynna

Niech napiszą zadanie. – 3 os. l. mn. tr. rozkazujący, strona czynna

List został wysłany. – 3 os. l. poj. cz. przeszły, tr. oznajmujący, r. m. strona bierna

Rzeczownik

odmienna część mowy

(nazywa osoby, przedmioty, zjawiska)

Odpowiada na pytania: kto? co?

Przykłady: książka, Ania, kapitan, burza, statek

Odmiana: przypadki, liczby

*Rzeczownik ma rodzaje.

Przykłady odmiany:

Na stole leżą kanapki z szynką.

stole – Ms. l. poj. r. m.

kanapki – M. l. mn. r. ż.

szynką – N. l. poj. r. ż.

Przymiotnik

odmienna część mowy
(nazywa cechy)

odpowiada na pytania: jaki? jaka? jakie?

Przykłady: jasny, ładna, mądrzy, malutkie

Odmiana: przypadki, liczby, rodzaje

Przykłady odmiany:

Zaświeciły srebrzyste gwiazdy na ciemnym, pochmurnym niebie.

srebrzyste – M. l.mn. r. nm. – os.

ciemnym – Ms. l. poj. r. m.

pochmurnym – Ms. l. poj. r. m.

Przysłówek

(nieodmienna część mowy)

Odpowiada na pytania: jak? gdzie? kiedy?

Przykłady zastosowania:

Wczoraj umyłem samochód.

Zaśpiewam głośno tę piosenkę.

Nieopodal znajdowała się chatka.

Liczebnik

(odmienna część mowy)

Odpowiada na pytania: ile? który z kolei?

Przykłady:

Liczebniki główne: jeden, dwa, sto, tysiąc

Liczebniki: porządkowe: drugi, ósmy, szesnasty, dwudziesty siódmy

Liczebniki zbiorowe: dwoje, troje, pięcioro, siedemnaścioro

Liczebniki ułamkowe: pół, półtora, jedna druga, dwie ósme

Odmiana: przypadki, liczby, rodzaje

Przykłady odmiany:

Dwóch chłopców zabrało sześcioro szczeniąt ze schroniska.

dwóch – M. l. mn. r. m. – os.

sześcioro – B. l.mn. r. nm. – os.

Zaimek

odmienny:

rzeczowny: ja, ty, on, oni

przymiotny: jaki, czyja, mój, wasz

liczebny: ile, który

nieodmienny:

przysłowny: jak, gdzie, kiedy

Przykłady zastosowania:

Pożyc **mi** książkę.

Gdzie się spotkamy?

Ilu zawodników bierze udział w zawodach?

Przyimek

(nieodmienna część mowy)

Przykłady:

Zaimki proste: na, w, do z, pod, obok, przed obok, koło

Zaimki złożone: sponad, pośród, znad, pomiędzy

Przykłady zastosowania:

Na rogu ulicy stoi znak.

Obok lampy leży książka.

Zza okna wychyliła się postać.

Wyrażenie przyimkowe

(nieodmienna część mowy)
przyimek + rzeczownik

Przykłady: w szkole, za szafą, obok sklepu, pod poduszką, do domu

Przykłady zastosowania:

Dzieci idą **do szkoły**.
Położyła szynkę **na kromce**.
Wyszedł **zza zakrętu**.

Spójnik

(nieodmienna część mowy)

Przykłady: i, oraz, a, lecz, lub, bądź, ale, więc, zatem

Przykłady zastosowania:

Zaśpiewam **albo** zatańczę.

Jestem zmęczony, **więc** położę się spać.

Napisałam list, **ale** go nie wysłałam.

Partykuła

(nieodmienna część mowy)

Przykłady: nie, no, niech, by, czy, li, tak, że

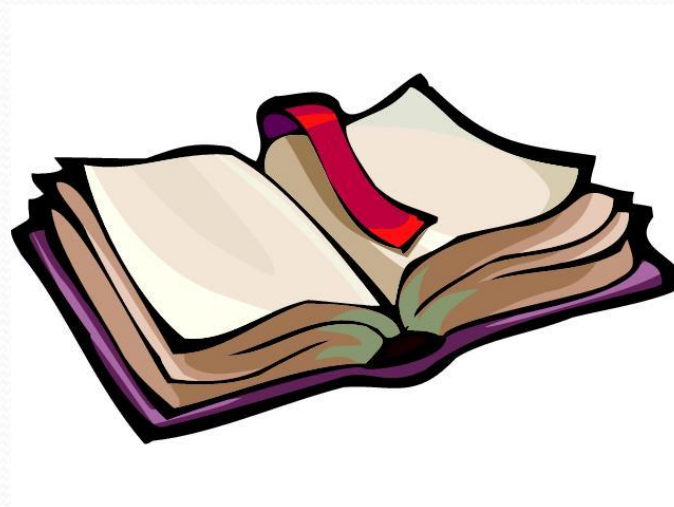
Przykłady zastosowania:

Czy było coś zadane?

Dajże spokój, niestety nic.

Nie nauczę się tego.

Oby pani zapomniała o kartkówce.

Wykrzyknik

(nieodmienna część mowy)

Wykrzykniki wg funkcji:

-emocjonalne, np. brawo!, hura!, brr!, och!, ach!

- nawoływania i pozdrowienia, np. cześć!, hej!, do widzenia!, a sio!, cip, cip, cip!, wio!, stop!, ratunku!

- dźwiękonaśladowcze, np. bęc!, bach!, buch!, gę, gę! ćwir, ćwir!, hau, hau! trach!

Imiesłowy

przymiotnikowe

czynne

-ący, -ąca, -ące

mówiący, czytająca,
myślące

bierne

-ty, -ta, -te, -ny, -na,
-ne, -ony, -ona, -one

prany, myta, zgubione

przysłówkowe

współczesne

-ąc

ćwicząc, wchodząc

uprzednie

-wszy, -wszy

powiedziawszy, wszedłszy

Przykłady zastosowania:

Chłopiec **założywszy** buty, wybiegł na dwór.
Zastanawiając się nad tym, drapał się po głowie.
Most został **wybudowany** przez robotników.